

17 בספטמבר 2015

לכבוד

עו"ד אורית קורן
משנה ליועץ המשפטי לממשלה (חקיקה)
משרד המשפטים
בפקס: 02-6467001

שלום רב,

הנדון: אכיפה בררנית נגד תושבי ירושלים המזרחית

מכתבי מיום 10.3.15; תשובתכם מיום 22.3.15 (מס' מסמך: 004-99-2015-005856)

תזכורות מיום 18.5.15; 11.8.15

1. ביום 10.3.15 פנינו ליועמ"ש לממשלה וביקשנו את התערבותו הדחופה לעצירתה של התנהלות פסולה שנחשפה בתקשורת, אשר במסגרתה עיריית ירושלים מפעילה אמצעי אכיפה על בסיס "רשימות שחורות" שמועברות לידיה מהמשרה. במכתבנו הדגשנו ששימוש באמצעי אכיפה עירוניים באופן זה מהווה אכיפה בררנית מובהקת ומכוונת המונעת משיקולים זרים ופסולים וביקשנו להורות למשרה ולעירייה לחדול לאלתר מהתנהלותן, לפתוח בחקירה ולנקוט בהליכים פליליים ו/או משמעתיים נגד המעורבים. כמו כן, דרשנו כי יפסלו כל אותן פעולות האכיפה שבוצעו על בסיס ה"רשימות השחורות".
2. ביום 22.3.15 קיבלנו את תשובת לשכת היועמ"ש כי הנושא הועבר לטיפולך. עד היום, למרות שחלפה **למעלה מחצי שנה** ממועד פנייתנו, לא התקבל כל מענה לגופו של עניין.
3. כעת מתברר, כי עיריית ירושלים והמשרה מתכוונות להשתמש שוב באמצעי אכיפה עירוניים ומשטרתיים למטרות זרות. על פי כתבה שפורסמה אתמול בעיתון "הארץ": "במשטרה מתכוונים לייצר לחץ על האוכלוסייה המקומית בירושלים באמצעות אכיפת חוק מוגברת, זאת מתוך כוונה שהתושבים יוקיעו את מידי האבנים... בנוסף הוחלט במשרה לפעול בשיתוף פעולה עם גורמי אכיפה שונים להגברת האכיפה של הפיקוח העירוני, כמו מס הכנסה, רישוי עסקים ואכיפת הבניה. משטרת התנועה תגביר גם כן את אכיפתה" (ברק רביד ואח', "נתניהו: נילחם במייד האבנים גם בגליל ובנגב" הארץ, 16.9.15).
4. בין אם האכיפה המוגברת המדוברת בכתבה תופעל כלפי חשודים בהשתתפות בהפגנות אלימות וכלפי בני משפחתם, כפי שבוצע בעבר על בסיס "רשימות שחורות", ובין אם היא תופעל כלפי האוכלוסייה המזרח ירושלמית בכללותה, מדובר בהתנהלות בלתי חוקית ובניצול לרעה של אמצעי האכיפה הנתונים בידי העירייה והמשרה.
5. אין צורך להכביר במילים בדבר הצורך בהרגעת הרוחות בירושלים המזרחית ובהתמודדות יעילה של רשויות אכיפת החוק עם אירועים של זריקת אבנים ובקבוקי תבערה. אלא שנקיטה במדיניות של אכיפה מוגברת כלפי אוכלוסיה מסוימת לצורך הפעלת לחץ עליה להשפיע על אחרים לחדול מהתנהגותם השלילית, מהווה פגיעה מובהקת בזכות לכבוד. הזכות לכבוד האדם רואה באדם

מטרה בפני עצמה ולא אמצעי להשגת מטרת אחרות, לגיטימיות ככל שיהיו. ההחלטה להפעיל אמצעי אכיפה כלפי אדם כדי לגרום לו להפעיל לחץ על אחרים מהווה החלטה משפילה הפוגעת בכבוד:

"כאשר מתייחסים אל האדם, לא כאל יתכלית כשלעצמה אלא כאל אמצעי בלבד, פוגעים בערך של כבוד האדם" (עדי פרוש "אחריות מוסרית, אחריות פלילית, וערך כבוד האדם על התפתחויות בחקיקה הפלילית בישראל" מחקרי משפט יג 87, 95 (1996)). ההכרה באדם כמטרה ולא כאמצעי קשורה ב"קשר ענייני הדוק" לכבוד האדם כחלק מ"מודל הביניים" בפרשנות הזכות החוקתית לכבוד האדם (ראו ברק פרשנות חוקתית 407-406, 416). על-פי "מודל הביניים", שאומץ כאמור בפסק הדין בעניין התנועה לאיכות השלטון, "כבוד האדם רואה באדם מטרה ולא אמצעי להשגת מטרת של אחרים" (ברק פרשנות חוקתית, 421).

בג"צ 2605/05 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים נ' שר האוצר, פסקה 18 (19.11.2009).

6. זאת ועוד, התעמרות בתושבי שכונה מסויימת או בקהילה מסויימת באמצעות אכיפה מוגברת, בשל מעורבותם של בני אותה קבוצה בהפרות סדר, היא ענישה קולקטיבית וניצול לרעה של כוח שלטוני. שיקול הדעת של הרשויות בגיבוש מדיניות האכיפה של עבירות מסוימות הינו רחב אולם הוא צריך תמיד להיות תחום על ידי שיקולים ענייניים הנוגעים לעבירות שמבקשת הרשות לאכוף. כאשר לתוך מתחם שיקול הדעת משתרבים שיקולים הנוגעים למוצא או למגזר מסוים, הופכת האכיפה לסלקטיבית ופסולה.
7. לאור האמור לעיל נדרשת מעורבותן הדחופה לעצירת ההתנהלות הפסולה של עיריית ירושלים והמשטרה.

בכבוד רב,

אן סוצ'יו, עו"ד

העתק:

רב ניצב יוחנן דנינו, מפכ"ל המשטרה, בפקס: 02-5428118
מר ניר ברקת, ראש עיריית ירושלים, בפקס: 02-6296014
ניצב משה אדרי, מפקד מחוז ירושלים, משטרת ישראל, בפקס: 02-5391466
תנ"צ שאול גורדון, היועמ"ש, משטרת ישראל, בפקס: 02-5898762
עו"ד אלי מלכה, יועמ"ש עיריית ירושלים, בפקס: 6296285